

Kvinnomakt

Var ett fördom över hela Indien utbredd maternellt system orsaken till att indierna med i stort sett fredliga medel vann sin frihet?

Har den självständighet, som kvinnorna i Ghana åtnjuter idag något att göra med det maternella samhällssystem, som förr rått i landet och som ännu omfattas av en majoritet av invånarna?

Har det maternella förflutna något att göra med, att Västafrikas kvinnor blivit så djärva, modiga, självständiga och handlingskraftiga?

Kan den kvinnliga omskärelsen i Östafrika ha införts som ett slags reaktion ja, rent av som hämnd mot den fria ställning, som kvinnorna i kikuya-stammen i Kenya hade under den maternella tiden?

Sådana och liknande frågor ställer Signe Höjer i sin bok *Kvinnomakt — könsroller i tropikerna*, där hon redogör för vad hon under sina resor i Afrika och Asien som lekman iakttagit angående kvinnornas ställning i familj och samhällsliv.

Författaren har speciellt intresserat sig för maternella system. Hon föredrar att använda ordet "maternell" i vilket ords betydelse hon ser "mäns och kvinnors kärlek och respekt för 'Modern' alltifrån de första kända modergudinnornas tid och fram till moderna författares hymner till sina mödrar", till skillnad från ordet "matriarkat", som står för kvinnlig härskarmakt som alternativ till patriarkat, mansövervalde, och där kvinnorna också skulle ha makt över våldsmöden.

I sådana system eller på platser där rester av sådana system finns kvar finner man enligt Signe Höjer mindre aggressivitet, friare barnuppfostran, överhuvud taget en mildare och vad man traditionellt menar med en mera kvinnlig atmosfär än som finns i parternella och patriarkaliska system. Man kan med andra ord säga, att detta är samhällen (stammar) som styrs av starkt moderspåverkade män och som till följd av detta är lyckligare, mera harmoniska än andra samhällen.

Boken är också till stor del en omvärdering av den asiatiska och afrikanska kvinnans ställning. I de underutvecklade länderna är kvinnorna ofta fattiga och sjuka — men inte underkuvade. Koloniala administratörer och missionärer har givit oss en felaktig syn utifrån sina egna kristna och västerländska uppfattningar. Dessa kvinnors stora ar-

förda med seder under äldsta tider). Jean Lafitau. Paris 1724.

Familjens, privategendomens och statens ursprung. Friedrich Engels. Stockholm 1884 (omtryck 1945).

Das Mutterrecht. J. J. Bachofen. Stuttgart 1861.

Kvinnomakt — könsroller i tropikerna. Av Signe Höjer. LT:s förlag, Stockholm 1970. 219 sid. Ill. Pris 18: 85 kr.

betsuppgifter är i stället bevis på en självständighet, som den västerländska kvinnan saknar i och med att hon förutsetts försörjas av och därmed också stå i beroendeställning till sin man.

I denna uppvärdering av den afrikanska kvinnans ställning ingår också en omvärdering av begreppet brudpris. Just detta att man betalar för flickorna visar hur värdefulla de är.

I Burma utspann sig följande dialog mellan fru Höjer och en kvinnlig textilgrossist:

— Men, när nu så många kvinnor här i Rangoon har yrkesarbete, driver affärer, vad gör männen?

— De kan ha ett hantverk, gärna något som kan skötas i hemmet så att de samtidigt kan övervaka barnen. —

En bekant formulering eller hur? Fastän omvänd.

Signe Höjer tar också upp skillnaden mellan manliga och kvinnliga antropologer "Det är underligt — ja, skrattretande om man inte blev så arg — att manliga forskare eller författare när de beskriver en stam, ett folk, en by i Västafrika så sällan nämner något om deras kvinnor?" Fakta som kan vara mycket betydelsefulla för att kartlägga kvinnornas ställning under tidigare generationer förbigår man med endast ett par rader. Betydelsen av vad sådant kan innebära för forskningen om kvinnornas ställning i samhällslivet bryr man sig inte om.

Författaren betraktar sig själv som lekman men betonar vikten av vetenskaplig forskning på detta område. Det finns mycket att hämta. Men tiden hastar! är författarens uppmaning, "Snart har trycket från omgivande folkgrupper förvandlat hittills unika mönster och gjort oss alla lika. Snart sjunger vi samma schlager och äter samma burkmat över hela världen."

Hjördis Levin